

Jarmila Haldová

(* 1951 Praha)

Jarmila Haldová, rozená Havlíková, si vydobyla jméno ve výtvarném světě nápaditými a sochařsky dovednými dřevěnými skulpturami a reliéfními obrazy. Osvědčila se však i jako minuciózní malířka botanických krás i jako ilustrátorka pohádek a tvůrce papírového, typicky českého betlému. Kromě svých kulturních závazků v regionu bydliště stačila porodit čtyři syny.

Od dětských let se intenzivně zajímala o historii a později také o botaniku, kterou se celý život zabývá její manžel. Vážnější zájem o uměleckou tvorbu lze u Jarmily Haldové vystopovat již v sedmdesátých letech, kdy vytvořila množství botanických ilustrací na špičkové úrovni. Některé z nich byly publikovány v zahraničních odborných časopisech. Proto je od této doby známá v zahraničí (především v USA a Velké Británii) jako vynikající ilustrátorka rostlin. Dokládá to několik stran odkazů v celosvětovém seznamu botanických ilustrací (Index Londonensis). V roce 1975 se s rodinou přestěhovala z Prahy do Sedloňova v Orlických horách, kde začala tvořit dřevěné plastiky s dětskou tematikou – inspirace doma měla věru dost.

Později začaly vznikat větší tematické celky (kolekce bohů z řecké mytologie, soustružené a kolorované postavy z Mozartových oper, postavy z Babičky Boženy Němcové).

V osmdesátých letech pracovala Jarmila Haldová v rychnovském muzeu, kde realizovala několik velmi zdařilých výstav. V průběhu devadesátých let ilustrovala pět sešitů a jednu knihu pověstí z Orlických hor a Podorlicka, vydaných tehdejším Okresním muzeem a Okresním archivem. V posledních letech ilustrovala tři díly pohádek z Orlických hor Josefa Lukáška a knihu místních německých báchorek Babička vypravuje ve dvojjazyčném vydání. Nelze opomenout stovky botanických ilustrací do čtyř obsáhlých monografií prvosenek, hořců, pivoňek a lýkovic, které zpracoval její manžel. Dvě z nich vyšly v USA, zbývající si autoři vydali vlastním nákladem. Ty autorku proslavily především za hranicemi – dokládá to hodnocení z prestižní výstavy umělců věnujících se botanické ilustraci (11th International Exhibition of Botanical Art&Illustration, Hunt Institution for Botanical Documentation Carnegie Mellon University Pittsburgh, Pennsylvania, USA, 2004–2005).

K záměru vytvořit galerii postav českých panovníků a panovníc mě vedlo několik podnětů. Obdiv k obrazům králů a knížat v sálech hradů a zámků a přání vytvořit podobnou galerii pro sebe. Zaujetí pro vývoj oděvů a jejich krása v různých epochách evropské historie a možnost jejich využití v nejvrcholnější podobě na knížecích a královských postavách. Také celoživotní zájem o historii, které jsou panovníci významnou, mnohdy rozhodující součástí. Práci na postavách předcházela důkladná příprava – studium literatury nejen historické, ale i dalších oborů – kunsthistorie, dějin odívání, textilu, šperkařství, zbroje a výzbroje, historiografie, numizmatiky apod. Je napínavé a vzrušující dopátrat se například, odkdy se mohla nosit ta která čapka, kopí nebo jiný detail, který bude postavu charakterizovat. Chtěla jsem své postavy poznat jako živé lidi, ne jako vznešené bytosti v obřadních rouchách. Pochopit pohnutky k jejich činům a neposuzovat jen důsledky. Hledání toho všeho se mi tak stalo zajímavou detektivkou a získala jsem sympatie nebo aspoň pochopení i pro postavy, ke kterým naše česká historická paměť chová předsudky. Prála bych si, aby to, co jsem na všech těch postavách našla zajímavého pro sebe, pobavilo a zaujalo i Vás.

Jarmila Haldová

Orlická galerie

Muzeum a galerie Orlických hor
v Rychnově nad Kněžnou

vernisáž 23. 6. 2017 v 17 h

v programu vernisáže vystoupí
rychnovský pěvecký sbor Carmina alta
pod vedením sbormistra Mgr. Karla Štrégla

logo Orlické galerie a písmo: Iveta Hostašová

Il. patro Kolowratského zámku
v Rychnově nad Kněžnou

Jarmila Haldová,
**Císařovna Marie Terezie jako
malé děvčátko**, detail z por-
třetu císaře a krále Karla VI.
2016, dřevořezba s polychromií

OD KNÍŽETE BOŘIVOJE K CÍSAŘOVNĚ MARIÍ TEREZII

Panovníci Českých zemí
a jejich manželky
v dřevořezbách Jarmily Haldové

výstava je programovou součástí Poláčkova léta 2017

tel. +420 494 534 015
e-mail: galerie@moh.cz
www.moh.cz

červen denně mimo pondělí
9–13 h a 14–17 h
červenec–září denně 9–12 h a 12:30–17 h

24. 6. — 10. 9. 2017

Jarmila Haldová
Kníže Bořivoj I. (* asi 852, † asi 889, pražský kníže Čechů)
 1999, dřevorezba s polychromií

„První historicky doložený Přemyslovec, který se svým moravským křtem vzepřel kmenovému sněmu a na nové ideologii založil vzrůstající moc svého rodu.“ (Michal Lutovský: Bratrovrah a tvůrce státu). Roku 872 se zúčastnil boje s Franky. Oděv knížete zdobí velkomoravské gombíky a další dobové ozdoby inspirované sbírkami kolínského muzea. Zdobená sekera mohla být knížecím atributem. Za Bořivojem je první křesťanský kostelík v Levém Hradci a knížecí stolec. Znaky za knížetem jsou staročeským citátem v nejstarší formě hlalohlice: „Slava tebě, Gospodi, že jesi mně dal dobytí jutra sego“ (díky ti, Pane, že jsi mi dal dočkat se jitra tohoto) – je to 47. verš z první staroslověnské legendy. Bořivoj I. je pokládán za vlastního zakladatele přemyslovského státu.

Jarmila Haldová
Božena (*?, † 1052, II. žena Oldřichova)
 1997, dřevorezba s polychromií

„Knížeti Oldřichovi se z řádného manželství pro neplodnost choti nenarodil žádný potomek, avšak z jakési ženy jménem Boženy, jež byla Křesinova, měl syna neobyčejně sličného, jemuž dal jméno Břetislav. Jednoho dne totiž, vraceje se skrze selskou ves z lovu, uviděl řečenou ženu, jak pere roucha u studánky, a prohlédnuv si ji od hlavy až k patě, vypil do hrudi nesmírný žár lásky. Bylat vzhledem vynikající, pleti bělejší než sníh, jemnější než labuť, lesklejší než stará slonová kost, krásnější než safír. Kníže, poslav ihned pro ni, pojal ji v manželství, staré však manželství nerozvázal...“ (Kosmova kronika česká) „...Je ovšem dlužno věřiti, že se věc nestala proti vůli té paní a že jí nebyla protivná. Z toho spojení narodil se knížecí syn, který byl nazván jménem Břetislav. Vyrostl v krásného jinocha. Jeho mysl byla jasná a plná odvahy a plná toužení.“ (Vladislav Vančura: Obrazy z dějin národa českého)

Jarmila Haldová
Král Václav IV. (* 26. 2. 1361, vládl od 1378, † 1419)
 dřevorezba s polychromií

Český král, korunován již r. 1363. Synovi Karla IV. a Anny Svidnické se dostalo dokonalého vzdělání. Václav neměl velkou vladařskou ctížádost a nezdědil ani otcovy vladařské vlohy. Miloval lov a také krásné knihy. Dal si zhotovit krásné rukopisy, z nichž část se dochovala ve Vídni. Složitá politická situace v Evropě a v říši a intriky příbuzných odváděly krále nejen na jeho lovecké hrady, ale také k vínu. Odpůrci jej dvakrát zajali a věznili. S jeho uvězněním se pojí legenda o krásné lazebnici, která měla Václavovi pomoci k útěku. Jeho náklonnost k lazebnicím je jen pomlouvou; nepřátelé využili výzdobu Václavovy Bible, kde lazebnice symbolizují jeho manželskou lásku k manželce Žofii (v rukopisu E = Eufemie). Významným činem bylo vydání Kutnohorského dekretu, jímž obrátil na naléhání rektora univerzity Jana Husa ve prospěch domácích poměr českých a cizích učenců na otcem založené univerzitě.

Jarmila Haldová
Král a císař Rudolf II., (* 18. 7. 1552, vládl 1576-1611, † 20. 1. 1612)
 dřevorezba s polychromií

Syn Maxmiliána a Marie Španělské. Byl od svých 11 let vychováván ve Španělsku. Po otcově smrti se čtyřadvacetiletý Rudolf, hezký muž střední postavy, pečlivý ke svému zevnějšku a osobně milý, laskavého pohledu, ujal svého údělu. V prvních letech vlády (1576 – 1580) se projevoval jako nadějný vladař a zdálo se, že bude otcovým důstojným nástupcem. K nekatolíkům se choval zdrženlivě, ale nepotvrdil se obav z jeho španělské výchovy a Češi vítali jeho zájem o Prahu. R. 1580 vážně onemocněl. Nemoc trvala několik měsíců a šlo asi o první známky duševní choroby. Nemoc se vracela s různou intenzitou, aby po sedmnácti letech vypukla naplno. Roku 1583 přijel císař do Prahy a označil ji „za stolicí Jeho Milosti císařské nejpřednější“ a zvolil ji za svoji rezidenci. Do Prahy se nastěhoval několikatisícový dvůr mimořádného lesku, stala se tak centrem kultury, věd a umění.